

Taula rodona

Cap a on va la sociolingüística catalana?

PRESENTACIÓ

BRAULI MONTOYA ABAT
Institut d'Estudis Catalans

«Cap a on va la sociolingüística catalana?» és la pregunta que ens plantejarem, al costat d'altres qüestions relacionades, en la taula rodona d'aquesta vesprada. La pregunta no deixa de tenir una estreta vinculació amb l'activitat professional de Badia i Margarit, puix que a ell li devem que haja ajudat a encetar a casa nostra, entre d'altres camps d'estudi, el de la sociolingüística. Com també li devem que hi haja posat passió, com n'ha posat en les altres disciplines lingüístiques que ha ajudat a formar-se i fer créixer entre nosaltres. Per això, abans d'entrar de ple en les perspectives de futur de la sociolingüística catalana, farem alguna al·lusió al pas del nostre homenatjat pels estudis sociològics sobre el català. Veurem, doncs, un recopilatori de contribucions: primer, de la sociolingüística catalana al coneixement de la comunitat catalanoparlant; després, de la sociolingüística catalana al procés de normalització del català, i, a l'últim, de la sociolingüística catalana a la sociolingüística en general. Ho farem de la mà de tres sociolingüistes ben solvents del panorama professional català. No debades, tots tres són autors d'obres fonamentals de la sociolingüística que es produeix als Països Catalans.

Emili Boix és professor de la Universitat de Barcelona, autor de *Triar no és trair* (Barcelona, 1993), sobre els usos de llengües dels jòvens barcelonins, i coautor amb F. X. Vila de *Sociolingüística de la llengua catalana* (Barcelona, 1998), el millor manual sobre sociolingüística catalana amb què comptem.

Albert Branchadell és professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i autor de dos llibres bàsics per a comprendre el procés de normalització lingüística a Catalunya: *La normalitat improbable* (Barcelona, 1996) i *Liberalisme i normalització lingüística* (Barcelona, 1997).

Finalment, Ernest Querol és professor de la Universitat Oberta de Catalunya i, fins fa pocs mesos, director de l'extingit Institut de Sociolingüística Catalana; del seu treball científic podem destacar el seu estudi *Els valencians i el valencià. Usos i representacions socials* (València, 2000). Teníem prevista la presència també de Josep M. Nadal, de la Universitat de Girona, però per raons de salut no podrà ser entre nosaltres. Atès el to tan sentit de l'escrit de justificació que m'ha adreçat, no puc resistir-me a llegir-lo:

Benvolgut amic,

T'he de donar una mala notícia: acabo de rebre una notificació de la Seguretat Social en què em diuen que el dia 21, a les 8 h, m'operaran de la mà. Hi ingressaré la nit abans i, per tant, no podré venir a la taula rodona. No és una operació important; de fet ja és la quarta que em fan per arreglar-me els tendons dels dits que no puc moure. Em sabrà greu no ser a l'homenatge a Badia. M'hauria agradat perquè és una persona que ho ha donat tot. Ens ho ha donat tot. I bé mereix que es digui públicament. I més ara que sembla que ningú no ha pagat cap preu per tot el que tenim. I també m'hauria agradat venir per veure els amics. Especialment la Teresa Cabré, que ja fa anys que no veig.

Bé, no sé com disculpar-me més. Us demano que li ho feu saber a Badia.

Vull que sàpiga que jo seré, sense ser-hi, a l'homenatge.

Mercès per tot. Una abraçada,

Pep Nadal

Abans de passar l'ús de la paraula als tres ponents, volia fer una breu referència a l'aportació de Badia i Margarit a la sociolingüística catalana que enllaçarà amb la primera de les intervencions, la d'Emili Boix. Podré dir ben poca cosa perquè aquest matí ja s'ha dit pràcticament tot el que es podia dir. Així que em limitaré a assenyalar l'obertura de camins del doctor Badia en les dues grans línies de la sociolingüística (la sociolingüística de la variació i la sociologia del llenguatge) i la proposta de conceptes originals. En el camp de la variació podem parlar d'un avanç d'aquesta direcció d'estudis a partir del seu article «Nivelación geolingüística y lenguas en contacto», publicat l'any 1976 a la *Revista Española de Lingüística*, on ens explica la noció d'*estat dialectal rebut* i ens dona compte de la difusió de les novetats lingüístiques a Catalunya, tot relacionant-les amb el procés d'estandardització, tema que reprèn en *La llengua catalana ahir i avui* (1973). (No hem previst «cobrir» el camp de la variació en la present taula rodona perquè ja ho vam fer l'any passat en la I Jornada Filològica, dedicada als mètodes en dialectologia, tal com es pot veure en la publicació que s'ha repartit a l'inici d'aquesta II Jornada. Aleshores hi va intervenir Miquel Àngel Pradilla, de la Universitat Rovira i Virgili, en representació d'aquesta línia d'estudis. Aprofitant l'avinentsa, em li-

mitaré a dir que actualment encapçala aquesta tendència Maria Teresa Turell, de la Universitat Pompeu Fabra, amb l'estudi dels canvis lingüístics en temps real). En l'àmbit més ampli de la sociologia del llenguatge, hem de valorar positivament la distinció entre els conceptes de *bilingüisme natural* i *bilingüisme ambiental*, continguda al seu treball «El bilingüisme català-castellà» (1961); també és molt aclaridor el concepte de *llengua habitual*, aportat en *La llengua dels barcelonins* (1969) i, sense ànim de ser exhaustiu, una altra distinció conceptual, la que hi ha entre *catalanòfons* i *catalanògrafs*, continguda també a *La llengua catalana ahir i avui* (1973).